

ADVIESNOTA voor burgemeester en wethouders

Openbare besluitenlijst

Zaaknummer: 17252-2023

Medewerker	:	Carla van der Velde
Team	:	Maatschappelijke Ontwikkeling
Datum	:	16 mei 2023
Portefeuillehouder	:	wethouder J. Compagner

<p>BIJLAGEN:</p> <p>☒ Notitie vervolgonderzoek heroriëntatie voorliggend veld</p> <p>☒ Ontvangen advies van de Adviesraad Samenleving</p> <p>☒ Antwoordbrief college aan Adviesraad Samenleving</p> <p>☒ Concept persbericht</p>
<p>AFSTEMMING MET</p> <p>☒ team Bedrijfsvoering</p> <p style="padding-left: 20px;">☒ financieel</p>
<p>☒ Actief openbaar</p> <p>☐ Niet actief openbaar</p> <p>☐ Actief openbaar, eerst contact met steller van deze adviesnota</p>
<p>ONDERWERP</p> <p>Voorstel tot vaststelling notitie Vervolgonderzoek heroriëntatie voorliggend veld en invulling taakstelling vanaf 2024</p>

BESLUIT burgemeester en wethouders

1. In te stemmen met de notitie Vervolgonderzoek heroriëntatie voorliggend veld en deze ter vaststelling voor te leggen aan de raad;
2. In te stemmen met de voorstellen voor invulling van de taakstelling vanaf 2024 en het uitgangspunt dat de hieruit behaalde voordelen worden ingezet op het versterken van de preventie-activiteiten binnen het sociaal domein en deze ter vaststelling voor te leggen aan de raad;
3. De raad voor te stellen de financiële aspecten af te wegen bij vaststelling van de Kadernota 2024-2027;
4. In te stemmen met de concept antwoordbrief aan de Adviesraad Samenleving;

SAMENVATTING

Vorig jaar heeft op 31 oktober een besluitvormende raadsvergadering plaatsgevonden over eventuele bezuinigingen in het "voorliggend veld". Dit zijn algemene voorzieningen waar inwoners in Olst-Wijhe zonder indicatie gebruik van kunnen maken voor (ondersteunings)vragen en ontmoeting. Welzijn, maatschappelijk werk en mantelzorgondersteuning zijn voorbeelden van deze voorzieningen. De gemeenteraad heeft vorig jaar geconcludeerd dat er meer vergelijkingsmateriaal en dus tijd nodig is om vast te stellen of er nog efficiency mogelijkheden zijn. Afsproken is om nader onderzoek te doen. Dit onderzoek is nu afgerond. Daarnaast is een voorstel over invulling van mogelijke bezuinigingen vanaf 2024 ontwikkeld. Voorgesteld wordt om de hieruit behaalde voordelen in te zetten op het versterken van de preventie-activiteiten binnen het sociaal domein. Op 5 juni vergadert de gemeenteraad over de voorstellen.

INLEIDING

Op 31 oktober 2022 heeft een besluitvormende raadsvergadering plaatsgevonden over het voorstel tot het vaststellen van deze Eindrapportage bestuursopdracht heroriëntatie voorliggend veld. In deze raadsvergadering is een namens de fracties van het CDA, Gemeentebelangen en de VVD ingediend amendement aangenomen. In dit amendement, genaamd "In 2023 geen bezuinigingen in Voorliggend Veld" wordt aangegeven dat er meer vergelijkingsmateriaal en dus tijd nodig is om vast te stellen of er nog efficiency mogelijkheden zijn. Onder besluit 2c. van het amendement wordt de wethouder opdracht gegeven nader onderzoek te doen en de organisaties heldere kaders mee te geven met betrekking tot een meer integrale samenwerking en daarmee te behalen kostenbesparing. De resultaten van het nadere onderzoek zijn nu gereed.

Daarnaast is zoals afgesproken een voorstel over invulling van de taakstelling vanaf 2024 ontwikkeld.

BEOOGD RESULTAAT

- Vaststelling van de resultaten van het gehouden nader onderzoek, vastgelegd in de notitie "Vervolgonderzoek heroriëntatie voorliggend veld".
- Besluitvorming over de taakstelling voorliggend veld vanaf 2024.

KADER

Eindrapportage Heroverweging

Kadernota 2022-2025

Bestuursopdracht heroriëntatie voorliggend veld

Bestuursakkoord 2022-2026

Raadsbesluit 31-10-2022

ARGUMENTEN

Resultaten nader onderzoek voorliggend veld

De doelstelling van het uitgebrachte rapport is uitvoering geven aan het hierboven genoemde beslispunt 2.c uit het amendement door het uitvoeren van een nader onderzoek. Dit is gedaan door een analyse van de kosten van het sociaal domein als geheel en uitgesplitst naar de verschillende taakvelden erin. Onder meer is gekeken naar kosten van het taakveld dat met name het voorliggend veld omvat en ook zijn de taakvelden van de geïndiceerde zorg geanalyseerd. De gemeente Olst-Wijhe is met een tiental (in het rapport gemotiveerd geselecteerde) andere gemeenten vergeleken in dit onderzoek.

Er zijn drie onderzoeksvragen opgesteld:

1. Hoe scoort Olst-Wijhe in kosten sociaal domein vergeleken met andere gemeenten?
2. Hoe scoort Olst-Wijhe in kosten voorliggend veld en geïndiceerde zorg vergeleken met andere gemeenten?
3. Levert integrale samenwerking in het voorliggend veld efficiency, en daarmee kostenbesparing op?

Procentueel gezien scoort Olst-Wijhe iets lager dan het gemiddelde van de geselecteerde tien referentie gemeenten op totale kosten sociaal domein ten opzichte van totale kosten van de gemeente. Als we daarbij kijken naar *kosten in euro's per inwoner* op het totaal sociaal domein scoort Olst-Wijhe significant lager in kosten dan het gemiddelde.

In kosten in euro's per inwoner scoort Olst-Wijhe in het algemeen ook uitgesplitst per taakveld beneden het gemiddelde over de tien referentiegemeenten. Olst-Wijhe heeft gemiddeld wel hogere kosten in euro's per inwoner op taakveld 6.1 (welzijn, o.a. het voorliggend veld) dan het gemiddelde.

Op taakveld 6.2, de toegang naar geïndiceerde zorg, scoort onze gemeente juist veel lagere kosten in euro's per inwoner dan gemiddeld. Als we de taakvelden 6.1 en 6.2 optellen (deze vormen samen de niet geïndiceerde zorg) scoort Olst-Wijhe met 110 euro per inwoner lager dan het gemiddelde (van ruim 128 euro per inwoner).

Belangrijk om te vermelden is dat achter de samenvattende benaming van taakveld 6.1 (welzijn) en taakveld 6.2 (toegang) een breed scala aan activiteiten schuilgaat. Welzijn omvat veel meer investeringen dan alleen de gemeentelijke bijdrage aan onze partners uit de bestuursopdracht. Onder meer bijdragen

aan diverse dorps- en buurthuizen, de opvang van vluchtelingen en begeleiding van statushouders, kinderopvang, subsidie aan de Adviesraad Samenleving en kosten collectief vervoer vallen ook binnen dit taakveld. Taakveld 6,2, Toegang wordt eveneens tot de niet geïndiceerde zorg gerekend. Het omvat taken als voorlichting, advisering; preventie en vroegsignalering, naast de eventuele toegang tot 1e en 2e lijnsvoorzieningen. Soms wordt dit taakveld ook met de term “wijkteams” samengevat.

Als we kijken naar de taakvelden die de geïndiceerde zorg omvatten zoals Wmo en Jeugd, dan scoort Olst-Wijhe lager in kosten in euro's per inwoner. Ook op het taakveld dat Werk en inkomen toont Olst-Wijhe minder kosten in euro's per inwoner.

Als we tenslotte kijken naar de efficiencyvraag (onderzoeksvraag 3) in het voorliggend veld dan laat dit onderzoek zien dat een gemeente die al haar taken van het voorliggend veld door één organisatie laat uitvoeren niet persé voor lagere kosten in het voorliggend veld komt te staan. Een relatie ertussen toont dit onderzoek niet aan.

Budget vrijmaken voor vernieuwing en versterking voorliggend veld

Bij het uitvoeren van de bestuursopdracht heroriëntatie voorliggend veld is geconstateerd dat bezuinigen op investeringen in het voorliggend veld niet alleen vaak een maatschappelijke impact heeft, maar ook het risico op meer duurdere geïndiceerde zorg tot gevolg heeft. In het bestuursakkoord “Focus en verbinding” is de ambitie uitgesproken om door de inzet van preventie en door het versterken van de sociale basis het budget van het sociaal domein beter beheersbaar te maken.

Bij de ambities zoals verwoord in het bestuursakkoord, een nieuwe sociale toekomstvisie waarin preventie een belangrijke plek krijgt, past op voorhand geen bezuiniging op het voorliggend veld. De uitvoering van de bestuursopdracht richt zich in eerste instantie op een effectievere en efficiënte inzet van middelen. De hieruit behaalde voordelen zullen revoluerend worden ingezet op het versterken van de preventie-activiteiten binnen het sociaal domein.

Voorstel invulling taakstelling vanaf 2024

In onderstaand overzicht staan alle maatregelen uit de heroriëntatie aangegeven welke onderdeel uitmaken van de bestuursopdracht voorliggend veld. Desgevraagd door de raad is een beoordeling gemaakt voor welke maatregelen een taakstelling per 2024 met de relatief minste maatschappelijke impact zou zijn door te voeren. In de laatste kolom staat dit voorstel aangegeven. Vervolgens hebben wij dit getoetst bij de organisaties. De hieruit behaalde voordelen worden zoals hierboven is toegelicht ingezet op het versterken van de preventie-activiteiten binnen het sociaal domein.

Maatregel her-Overweging ¹⁾	Organisatie	Structurele taakstelling (15%)	Voorstel per 1-1-2024
32	Ut Huus	€ 48.000,-	48.000,- ²⁾
32	De Kern AMW	€ 38.000,-	
32	WijZ Jongerenwerk	€ 14.000,-	
40	Evenmens mantelzorgondersteuning	€ 10.500,-	
41	Mantelzorgcomplimenten	€ 13.000,-	13.000,-
32	MEE clientondersteuning	€ 5.500,-	
32	Vriendendiensten GGZ	€ 4.000,-	4.000,-
39	Taalpunt	€ 3.000,-	
42	Leefbaarheidsbudget	€ 2.500,-	2.500,-
31	Epos	€ 2.900,-	
29	School logopediste (v.a. 2025)	€ 6.600,-	6.600,- (v.a. 2025)
27	VVE	€ 6.000,-	6.000,- ³⁾
28	Combinatiefunctionaris onderwijs	€ 6.000,-	
TOTAAL ⁴⁾		160.000,-	80.100,-

1) nummering van de maatregelen verwijst naar de Eindrapportage Heroverweging

2) excl. voorstel structurele investering in activiteiten ter voorkoming en bestrijding eenzaamheid

3) is al gerealiseerd vanaf 2022

4) = incl. 4.000,- deelname aan Salland United

Toelichting:

Maatregel 32 Ut Huus: Taakstelling van 48.000,- was al opgenomen in het financiële totaalplaatje ut Huus (raadsbesluit juni 2022), op basis van geraamde te realiseren efficiencywinst. Belangrijk is om de activiteiten ter bestrijding van eenzaamheid wel structureel voort te gaan zetten. Zowel inhoudelijk (sterk voorveld) als ter voorkoming van duurder meerwerk. Hieronder (na maatregel 28) wordt dit voorstel nader toegelicht.

Maatregel 41 Mantelzorgcomplimenten: Dit voorstel gaat uit van halvering van het Blijk van Waardering (VVV-bon wordt dan 50 euro). Hoewel dit besluit vraagt om zorgvuldige communicatie richting de mantelzorgers leidt deze halvering van het budget naar verwachting niet tot minder effectiviteit van deze wijze van ondersteuning. De maatregel omvat alleen het onderdeel *waardering*. De huidige subsidiëring van de mantelzorgondersteuning valt hier niet onder. De gemeentelijke investering in deze inzet blijft in dit voorstel ongewijzigd.

Maatregel 32 Vriendendiensten: Dekking voor de taakstelling t/m 2025 (vermindering groepsactiviteiten) is meegenomen in de financiering van de pilot zelfregie en herstelcentrum ("inloop GGZ"), uit de geormerkte preventiegelden vanuit Beschermd wonen / Maatschappelijke opvang. Het opzetten van een zelfregie centrum inloop-functie past binnen onze lokale preventietaken ggz. Op basis van een evaluatie na deze pilot periode zal opnieuw worden bezien wat dan nodig is.

Maatregel 42 Leefbaarheidsbudget: Het streven is om de nadelige effecten van de korting op te vangen door actief ook naar andere subsidiemogelijkheden door te (blijven) verwijzen, zoals beschikbaar gesteld vanuit de provincie Overijssel en De Kracht van Salland.

Maatregel 29 schoollogopediste: De onderwijspartners hebben aangegeven dat het een optie is om vanaf 2025 selectiever dan standaard elk kind te screenen, mits je intern de expertise hebt om goed te kunnen screenen voor doorverwijzen. Het voorstel is om uit de (incidentele) NPO-middelen de komende jaren in te zetten op versterken van de kennis bij IB-ers (intern begeleiders) en kleuterleerkrachten, zodat zij taalproblemen bij jonge kinderen goed kunnen herkennen en monitoren. Daardoor (en door de signalerende rol vanuit de voorschoolse opvang) zal 100% screening in groep 2 op termijn niet meer noodzakelijk zijn.

Maatregel 27 VVE: (voor- en vroegschoolse educatie) Maatschappelijke gevolgen heeft de uitvoering van deze maatregel niet, mits en voor zolang er voldoende budgetruimte binnen de VVE-middelen beschikbaar blijft. Uitgangspunt bij een andere inzet van de financiële middelen blijft dat we aan de primaire kwaliteitseisen zullen blijven voldoen (opvang van alle peuters met een taalachterstand). Uit het VVE/Onderwijs Achterstanden Beleid Budget kan een deel van de opvang van Sociaal Medische Indicatie (SMI) kinderen bekostigd worden, voor zover zij ook een taalachterstand hebben. Deze opvang werd tot nu toe betaald uit het budget voor SMI. Een andere inzet leidt daarmee tot besparing elders. Deze maatregel is inmiddels al ingevoerd.

Maatregel 28 Combinatiefunctionaris onderwijs: Voorgesteld wordt om een besluit over de inzet van gemeentelijke middelen bij de uitvoering van de brede regeling combinatiefunctionarissen pas te nemen wanneer het integraal plan GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) is vastgesteld (eind oktober 2023) en vooralsnog de korting nog niet in te boeken. De consequenties daarvan in het licht van de nieuwe regeling zijn op dit moment nog onvoldoende bekend.

Voorstel structurele voortzetting activiteiten ter voorkoming en bestrijding van eenzaamheid vanaf 2024

Voorgesteld wordt om deze activiteiten (na incidentele subsidies sinds 2019) vanaf 2024 structureel te subsidiëren voor een bedrag van maximaal 30.000,- per jaar. De taken die Ut Huus uitvoert dragen bij aan het voorkomen en bestrijden van eenzaamheid en zorgen voor een groter sociaal netwerk van de

deelnemers. Het aantal deelnemers is de afgelopen jaren verdubbeld van 35 naar 72. Er is tevens een sterke groei zichtbaar qua bezoekers van de eenvoudig te gebruiken centrale activiteitenagenda. Ut Huus begeleidt inwoners naar activiteiten en organiseert deze ook zelf. Inwoners worden attent gemaakt op de activiteiten, gemotiveerd, ondersteund bij het deelnemen en indien gewenst kunnen zij gebruik maken van een vervoersdienst. Ook worden zij gestimuleerd om zelf activiteiten op te zetten en samen te ondernemen waardoor onderlinge contacten worden opgebouwd. Deze werkwijze past goed bij de kompaslijnen voor de toekomst die de raad op 31-10-2022 heeft vastgesteld. Het doel is het terugdringen of voorkomen van eenzaamheid en het beperken van maatwerkvoorzieningen vanuit de Wmo. Wanneer er meer dan 15 personen wekelijks gebruik maken van een activiteit bij, of door ondersteuning vanuit, Ut Huus in plaats van een dagdeel dagbesteding is deze voorziening in het voorliggend veld goedkoper dan begeleiding vanuit een indicatie maatwerk Wmo.

Relatie met Integraal zorgakkoord (IZA) en Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Tijdens een collegesessie op 21 maart is aandacht besteed aan het Gezond en Actief Leven Akkoord, ondertekend door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), GGD GHOR, Zorgverzekeraars Nederland (ZN), en het ministerie van VWS. In het GALA zijn gezamenlijk afspraken gemaakt op het gebied van gezondheid, preventie en het versterken van de sociale basis.

Met het GALA wordt ook een substantiële financiële impuls gegeven aan gemeenten om de doelen die in het akkoord gesteld zijn te kunnen behalen. Deze middelen worden beschikbaar gesteld door middel van een Brede SPUK regeling (specifieke uitkering).

Wij hebben de inhoudelijke relatie tussen de doelstellingen van het GALA en de organisaties uit de bestuursopdracht voorliggend veld onderzocht. De GALA-doelen en voorwaarden van de Brede SPUK regeling richten zich niet op de huidige uitvoering, maar op doorontwikkeling en aanvulling van de ondersteuning die nu door onze subsidiepartners worden geleverd. Door het aanvragen van de middelen voor een onderdeel committeert de aanvragende gemeente zich eraan om de verstrekte middelen in te zetten voor de in het GALA opgenomen activiteiten ten behoeve van de afgesproken doelen, keten specifieke afspraken en specifieke verplichtingen die zijn opgenomen in de Brede SPUK regeling. Het gaat vooral om extra inzet en/of nieuwe activiteiten ten opzichte van de huidige subsidieafspraken met onze organisaties. Enkele voorbeelden:

- specifieke aandacht voor de groep jongeren 12-27 jaar bij de aanpak Mentale Gezondheid;
- inzet van gezondheidskundige kennis bij besluitvorming over de fysieke leefomgeving;
- ontwikkelen van respijtzorg aanbod (in verband met langer thuiswonende ouderen en mantelzorgers)
- valpreventie (nieuwe taak, uitvoering geven aan ketenaanpak)

Daarnaast gaat het om aangepaste voortzetting van bestaande regelingen (Combinatiefuncties en Kansrijke start). In alle specifieke uitkeringen wordt achteraf vastgesteld op basis van de werkelijke kosten voor het uitvoeren van de activiteiten waarvoor de uitkering is verleend of is voldaan aan de specifieke voorwaarden en verplichtingen.

Per zorgkantoor-regio vindt de uitwerking van het Integraal Zorgakkoord plaats. Een deel van de ontwikkeling van ketenaanpakken en transformatieopgaven vindt daarom in regionale afstemming plaats met de gemeenten Raalte, Deventer en Voorst en met Salland Zorgverzekeraar/Zorgkantoor. Samen vormen deze vier gemeenten het werkgebied van Salland Zorgkantoor (voorheen Eno).

DRAAGVLAK

Voor de heroverwegingsvoorstellen is in 2021 een uitgebreid participatietraject gevolgd. De bestuursopdracht voorliggend veld is uitgevoerd via een projectmatige aanpak met een projectgroep bestaande uit interne en externe deelnemers. De organisaties ut Huus, Evenmens, De Kern, Wij en Vriendendiensten zaten in de projectgroep. Naast de (externe) leden van de projectgroep hebben ook enkele andere organisaties te maken met de taakstelling uit de bestuursopdracht, te weten MEE IJsseloevers, het Taalpunt en partijen uit ons lokale onderwijs- en jeugdbeleid (waaronder Epos). Ook met hen is tussentijds afgestemd.

Na de besluitvormende raadsbijeenkomst op 31 oktober 2022 zijn nog drie bijeenkomsten georganiseerd voor onze partners uit de bestuursopdracht, waarin de besluitvorming vanuit de raad is teruggekoppeld en de opzet van het nader onderzoek is besproken. De onderzoeksresultaten en het voorstel invulling

taakstelling vanaf 2024 is met de partners besproken na voorlopige vaststelling in het college. Hoewel er bij organisaties wel zorgen zijn over nieuwe financiële tegenvallers (zoals de stijgende energielasten), was er brede instemming met het voorstel. Belangrijk daarbij was dat de bezuinigingen opnieuw worden ingezet om een sterk en innovatief voorliggend veld voor de toekomst te kunnen realiseren.

Met de Adviesraad Samenleving vond afzonderlijk tweemaal overleg plaats en tevens was een delegatie vanuit de Adviesraad aanwezig bij de bijeenkomst met de maatschappelijke partners op 30 januari 2023. De Adviesraad heeft aan het college gevraagd advies uitgebracht over het uitgevoerde nader onderzoek voorliggend veld en invulling van de taakstelling vanaf 2024. In dit advies wijst zij onder meer op maatschappelijke ontwikkelingen waarbij steeds meer mensen langer (met hulp) zelfstandig thuis blijven wonen. De Adviesraad geeft aan dat het belang van samenredzaamheid, vrijwilligerswerk en voorliggend veld hierdoor toeneemt en waarschuwt daarom om niet of weinig te bezuinigen op het voorliggend veld. De door het college voorgenomen keuzes en onderliggende argumenten over de invulling van de taakstelling vanaf 2024 onderschrijft de Adviesraad en over de herinvestering van deze middelen in het sociaal domein is zij positief. Verder benadrukt zij het belang van goede monitoring om stijging van geïndiceerde (duurdere) hulp te voorkomen. Ook adviseert zij de gemeente om te stimuleren dat alle hulpinstellingen die in Olst-Wijhe werkzaam zijn in het voorliggend veld nauwer gaan samenwerken met 1 loket voor de gebruiker om de hulpvrager snel en gericht te kunnen adviseren en toegang te geven naar de meest passende hulp die bij 1 van de partnerinstellingen beschikbaar is.

De onderzoeksopzet van het nader onderzoek is tussentijds (op 9 januari 2023) besproken met de indieners van het amendement, om te toetsen of deze methodiek en onderzoeksvragen voldoende aansloten bij de intentie van het opgestelde amendement, zodat met resultaten van het onderzoek straks goede vervolgbesluitvorming mogelijk zou zijn. De gepresenteerde onderzoeksopzet kon op hun instemmende reactie rekenen.

DUURZAAMHEID

n.v.t.

RISICO'S (financieel/juridisch)

n.v.t.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

In het uitvoeringsprogramma van het bestuursakkoord is de financiële impact van het terugdraaien van de bezuinigingen in het voorliggend veld meegenomen. Het gaat dan voor 2024 om een bedrag van € 153.400 en vanaf 2025 om een bedrag van € 160.000 omdat dan de korting op het budget voor de schoollogopediste mee gaat tellen.

Wanneer de raad instemt met het doorvoeren van de kortingen zoals genoemd in laatste kolom van bovenstaande tabel levert dit een bezuiniging op in 2024 van € 73.500 en vanaf 2025 van € 80.100. Dat bedrag kan, volgens de lijn van het uitvoeringsprogramma van het bestuursakkoord, opnieuw geïnvesteerd worden in preventie-activiteiten binnen het sociale domein.

Voorgesteld wordt om een bedrag van € 30.000 daarvan te investeren in de activiteiten ter voorkoming van eenzaamheid. Dat betekent dat er structureel een bedrag van € 50.100 resteert om te investeren in andere preventie-activiteiten binnen het sociale domein. De uiteindelijke vertaling zal plaatsvinden in de nieuwe sociale toekomstvisie.

AANPAK/UITVOERING

Na besluitvorming in de raad worden de taakstellings- en resultaatafspraken met de organisaties voor 2024 concreet vastgelegd. Er wordt verder gewerkt aan het opstellen van een nieuwe sociale toekomstvisie en aan versterking van de sociale basis en het verminderen van individueel geïndiceerde zorg.

